11 Οκτωβρίου 2014

Τι σημασία έχει η λέξη, Αμήν…….

/ Γενικά Θέματα / Θεολογία και Ζωή / Ορθόδοξη πίστη

Το «….Αμήν»

Τη δοξολογητική εκφώνηση του ιερουργού στην αρχή της Θείας Λειτουργίας με το: «Ευλογημένη η Βασιλεία του Πατρός και του Υιού και του Αγίου Πνεύματος, νυν και αεί και εις τους αιώνας των αιώνων», έρχεται στη συνέχεια ο λαός δια του ιεροψάλτου να την επιβεβαιώσει και να την επικυρώσει με το «αμήν». Η λέξη αυτή είναι εβραϊκή και αμετάφραστη συχνά απαντάται στα αγιογραφικά και λατρευτικά κείμενα. Στον ευαγγελικό λόγο ο Κύριος Ιησούς κάμνει χρήση αυτής της λέξης στην επικοινωνία που έχει με το λαό. Αρχίζει συχνά τη διδαχή Του με το «αμήν» στη φράση: «αμήν λέγω υμίν» με τη σημασία του επιρρήματος «αληθώς», που ισοδυναμεί με τη φράση «σας διαβεβαιώ». Όταν πάλιν ήθελε να βγάλει κάθε δισταγμό και αμφιβολία από τους ακροατές Του και να ενισχύσει την επιβεβαίωσή Του, το επαναλαμβάνει το «αμήν» στη φράση: «αμήν αμήν λέγω υμίν». Συνοδευόμενο με το ρήμα «λέγω» αποτελεί έντονη επιβεβαίωση: «αληθινά σας διαβεβαιώ».

Στα λειτουργικά κείμενα, ως λειτουργική έκφραση, το «αμήν» αποτελεί

αντιφώνηση του λαού στην εκφώνηση και ευχή του λειτουργού και έχει σημασία βεβαιωτική δηλαδή (αληθώς, ναι, είναι) και άλλοτε έχει σημασία ευχετική (γένοιτο, είθε να γίνει). Εν προκειμένω στην εκφώνηση της έναρξης της Θείας Λειτουργίας με τη δοξολόγηση της Βασιλείας του Τριαδικού Θεού το «αμήν» του λαού, που σήμερα για πρακτικούς λόγους απαντάται από τον ιεροψάλτη, κατά την εκτίμηση των περισσοτέρων ερμηνευτών έχει σημασία επιβεβαιωτική. Ο λαός με το στόμα του ιεροψάλτη διαβεβαιώνει πως όντως η Βασιλεία του Θεού είναι δοξασμένη από τώρα και πάντοτε και στους ατελεύτητους αιώνες. Κατά την ερμηνεία όμως άλλων αυτό το «αμήν», συγχρόνως έχει και ευχετική σημασία. Πάντα, και στην εποχή μας, υπάρχουν άνθρωποι με εναγώνιες αμφιβολίες και επιφυλάξεις σχετικές με την ύπαρξη η ανυπαρξία του Θεού και κατ' επέκταση της Βασιλείας Του. Ο λαός του Θεού με το «αμήν» του επεύχεται και είναι ωσάν να λέγει: «Ναι αληθώς, η Βασιλεία του Θεού είναι αναμφισβήτητη πραγματικότητα για τους πιστούς». Για όσους προβληματίζονται και ταλαιπωρούνται από μεταφυσικά προβλήματα, χωρίς να αισθάνονται ικανοποιημένοι από τις απαντήσεις της Εκκλησίας, το «αμήν» των πιστών πέραν της επιβεβαιωτικής σημασίας, έχει και ευχετική σημασία. Εύχονται οι πιστοί να ανοίξει ο δρόμος των αληθειών της Εκκλησίας σε όσους, έχουν τις επιφυλάξεις τους η και τις αρνήσεις τους και να γίνει και γι' αυτούς πραγματικότητα η δοξολόγηση της Βασιλείας του Τριαδικού Θεού.

Στη λατρευτική ζωή της Εκκλησίας η χρήση του «αμήν» από μέρους του λαού φανερώνει και μία βασική λειτουργική αλήθεια. Ανάμεσα στο λειτουργό και το εκκλησίασμα υπάρχει επικοινωνιακή σχέση σε μορφή διαλόγου. Ο ιερουργός εκφωνεί ευχές, δεήσεις, αιτήματα, δοξολογίες και ο λαός με το στόμα των ιεροψαλτών απαντά ανάλογα. Στις διάφορες απαντήσεις το «αμήν» με την έννοια της διαβεβαίωσης η της ευχής έχει κυρίαρχη θέση. Μάλιστα δεν είναι απλώς μία τυπική και συμβατική συμμετοχή του λαού. Η βαθύτερη έννοια του «αμήν» εκφράζει την ενεργητική ανταπόκριση του λαού στα εκφωνηθέντα του ιερουργού. Έτσι επισφραγίζονται και επιβεβαιώνονται οι εκφωνήσεις του ιερουργού και με τη συγκατάθεση του εκκλησιάσματος. Το λαϊκό στοιχείο κατά την τέλεση της Θείας Λειτουργίας δεν είναι απλώς «οι παρακολουθούντες» τα τελούμενα, αλλά οι μετέχοντες ενεργώς σ'αυτά. Με το «αμήν» επιβεβαιώνεται και συναποδέχεται το εκκλησιαστικό πλήρωμα τα υπό του λειτουργού εκφωνηθέντα και ως δικά του αιτήματα και αναφορές. Με τον τρόπο αυτό η ενότητα του Σώματος του Χριστού, που είναι η ζωντανή Εκκλησία, γίνεται πιο αισθητή στο κοινό έργο, στην κοινή ιερουργία του λαού και του κλήρου.

Ο άγιος Νικόλαος ο Καβάσιλας, που έζησε τον 14ον αιώνα και υπήρξε ένας από τους πιο αξιόλογους ερμηνευτές της Θείας Λειτουργίας, στο έργο του: «Εις την Θείαν Λειτουργίαν», γράφει: «Ειπόντος γαρ εκείνου και δοξολογήσαντος, οι πιστοί

πάντες το «αμήν» επιλέγουσι, και τούτο το ρήμα βοήσαντες οικειούνται πάσας τας εκείνου φωνάς» (1). Δηλαδή, αφού ο ιερουργός εκφωνήσει αυτή τη δοξολογία, όλοι οι πιστοί επιλέγουν το «αμήν», και αναφωνώντας αυτή τη λέξη, γίνονται μέτοχοι σ' όλες τις εκφράσεις του ιερουργού. Δε συμφωνούν τυπικά με τον λειτουργό, αλλά εκφράζουν μίαν ενεργητική και δημιουργική αποδοχή και έτσι επισφραγίζουν και επιβεβαιώνουν τα λεγόμενά του.
Ο μακαριστός Μητροπολίτης Σερβίων και Κοζάνης Διονύσιος, που μας άφησε, ανάμεσα στα πολλά συγγράμματά του, και τον εξαίρετο σχολιασμό του στη Θεία Λειτουργία, αναφέρει: «Το «Αμήν» είναι λέξη εβραϊκή, που πέρασε στη λατρεία της Εκκλησίας. Λέγεται πάντα από το λαό και έχει μία διπλή σημασία. Ο λαός απαντά στην εκφώνηση και η επιβεβαιώνει πως αυτό που κάθε φορά λέει ο ιερέας είναι ένα πραγματικό γεγονός η εύχεται να γίνει πραγματικό. Φαίνεται εδώ αμέσως από την αρχή η ενότητα του Σώματος της Εκκλησίας και ότι η Θεία Λειτουργία είναι κοινό έργο του κλήρου και του λαού. Η σύναξη των πιστών, για να τελέσουν τη Θεία Λειτουργία, εκφράζει την Εκκλησία. Δεν συναγόμαστε δηλαδή στο ναό για προσευχηθούμε ατομικά, αλλά για να εκφράσουμε το μυστήριο της Εκκλησίας. Στην αρχαία εποχή όλοι που ήσαν μέσα στο ναό αντιφωνούσαν το «Αμήν», και ήταν σαν και να ακουγότανε βροντή από τον ούρανό» καταλήγει ο μακαριστός Μητροπολίτης. (2)

(1) «Εις την Θείαν Λειτουργίαν» του αγίου Νικολάου Καβάσιλα. Πατερικές εκδόσεις «Γρηγόριος Παλαμάς» σελ. 94
(2) «Η Θεία Λειτουργία» κυρός Διονυσίου Ψαριανού, Μητροπολίτου Σερβίων και Κοζάνης σελ. 15-16

Πηγή: agapienxristou.blogspot.ca